

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
των Περιφερειών

Ετήσια έκθεση της ΕΕ για την κατάσταση
των δήμων και των περιφερειών

Θεματικό δελτίο 2026

Μπορεί η Ευρώπη να καταστεί ισχυρότερη παγκοσμίως εάν αποδυναμωθεί η εσωτερική της συνοχή;

Η παγκόσμια ισχύς της Ευρώπης ξεκινά στα εδάφη της και εξαρτάται από συνεκτικούς, ανθεκτικούς και δημοκρατικούς δήμους και περιφέρειες, οι οποίοι, εν μέσω γεωπολιτικής αστάθειας και αλληλεπικαλυπτόμενων προβλημάτων, κινητοποιούν το τοπικό δυναμικό, ενισχύουν την ανθεκτικότητα και διαφυλάσσουν τον δημοκρατικό βίο.

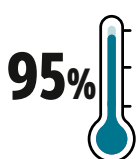
Εντούτοις, το προτεινόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) κινδυνεύει να υπονομεύσει τα ίδια τα θεμέλια του εγχειρήματος της ΕΕ καθώς αποκλίνει από την ισορροπία μεταξύ ανταγωνιστικότητας και συνοχής που χαρακτηρίζει εδώ και καιρό την ΕΕ. Η κεντρική δομή του περιορίζει την περιφερειακή συμμετοχή, αποδυναμώνει την πολιτική συνοχής και εμβαθύνει τις τοπικές ανισότητες.

Περιφερειακό θερμομετρο

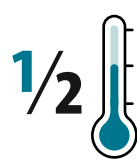
Η ανάπτυξη δεν συνεπάγεται πάντα βελτίωση της απασχόλησης ή καλύτερα κοινωνικά αποτελέσματα, ενώ η γήρανση του πληθυσμού παραμένει το πιο διαδεδομένο πρόβλημα.

Σε μία στις δύο περιφέρειες διαπιστώθηκε αύξηση της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού

Το 95 % των περιφερειών κατέγραψαν αύξηση των πιέσεων που ασκούνται λόγω της γήρανσης του πληθυσμού

Σε περισσότερες από τις μισές περιφέρειες οι συνθήκες στην αγορά εργασίας επιδεινώθηκαν ή παρέμειναν στάσιμες

Τι ζητούν οι δήμοι και οι περιφέρειες

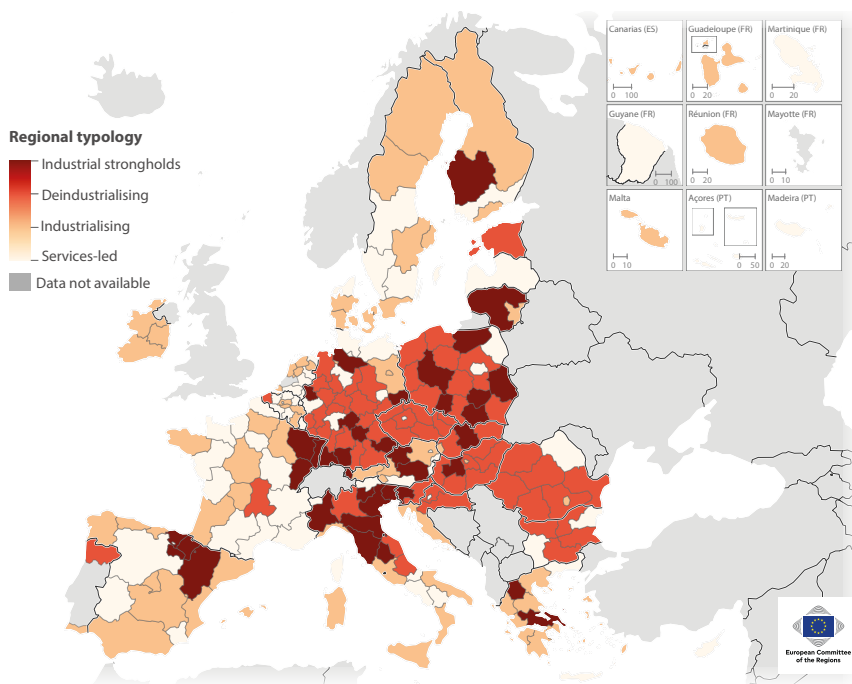
- ➔ Διατήρηση της πολιτικής συνοχής για όλες τις περιφέρειες
- ➔ Νομικά κατοχυρωμένες συμπράξεις με περιφέρειες (αξιολογήσεις πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, ρήτρα επικουρικότητας για τα ΕΠΕΣ)
- ➔ Εφαρμογή της αρχής της «μη υπονόμησης της συνοχής» σε όλα τα προγράμματα της ΕΕ
- ➔ Εφαρμογή εκτιμήσεων εδαφικού αντικτύπου και περιφερειακών ελέγχων στο σύνολο του προϋπολογισμού της ΕΕ

Οι δήμοι και οι περιφέρειες ζητούν το ΠΔΠ για την περίοδο 2028-2034 να οριστεί στο 1,27 % του ΑΕΕ της ΕΕ (εξαιρουμένων 150 δισεκατομμυρίων για αποπληρωμές του χρέους NextGenerationEU), σύμφωνα με την προκαταρκτική θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η ανταγωνιστικότητα προαπαιτεί συνοχή

Η βιομηχανία απασχολεί πάνω από 30 εκατομμύρια άτομα σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ και αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της στρατηγικής αυτονομίας και της κοινωνικής συνοχής της ΕΕ. Ωστόσο, οι ανισότητες εξακολουθούν να υφίστανται και να διευρύνονται. Η μειούμενη παραγωγή και το υψηλό ενεργειακό κόστος αποδυναμώνουν την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα. Η κατακερματισμένη ρύθμιση, οι εξαρτήσεις της αλυσίδας εφοδιασμού και η άνιση ικανότητα καινοτομίας εμποδίζουν επίσης την εμπορευματοποίηση της έρευνας και συντελούν στην αύξηση των κινδύνων αποβιομηχάνισης και εισαγωγών.

Ο βιομηχανικός μετασχηματισμός απαιτεί μια τοποκεντρική βιομηχανική πολιτική της ΕΕ που θα ευθυγραμμίζει τις επενδύσεις με τις περιφερειακές ανάγκες, θα δίνει προτεραιότητα στην απανθρακοποίηση, θα εκσυγχρονίζει τις ενεργειακές υποδομές, θα εξορθολογίζει τις διαδικασίες αδειοδότησης και θα παρέχει προβλέψιμη στήριξη για τη δίκαιη μετάβαση, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα και τη δικαιοσύνη.

Γράφημα 1 — Δυναμική της απασχόλησης στον τομέα της μεταποίησης στην ΕΕ την περίοδο 2019-2024, Σε επίπεδο NUTS 2 (ταξινόμηση 2021)

Περιφερειακή τυπολογία 1. Βιομηχανικά προπύργια 2. Αποβιομηχάνιση 3. Εκβιομηχάνιση 4. Βάσει υπηρεσιών

Πηγή: Δεδομένα από την Eurostat, βάσει της έρευνας των A. Rodríguez-Pose και F. Bartalucci

Τοπικό παράδειγμα Καρινθία, Αυστρία

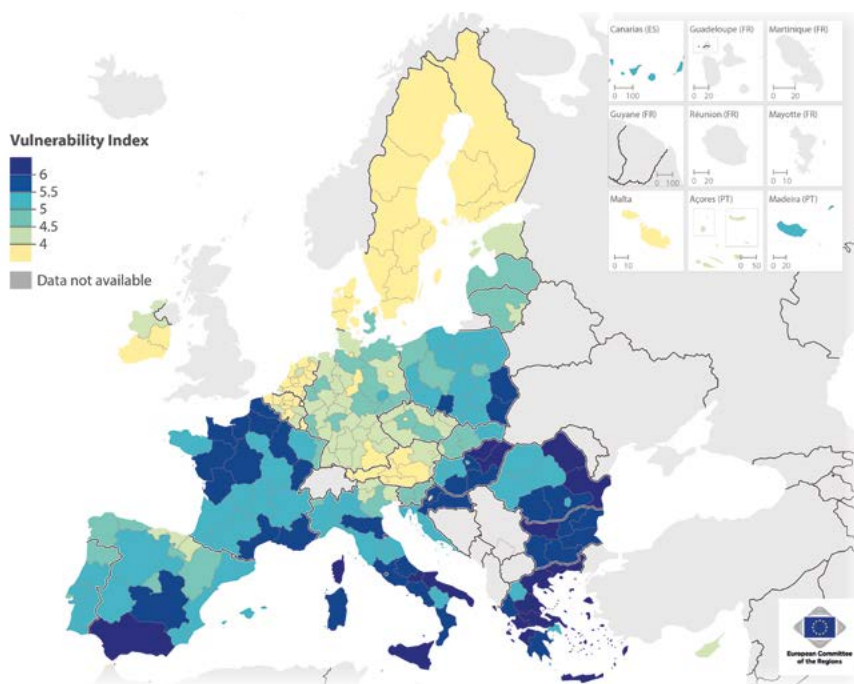
Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συχνά δεν διαθέτουν τον χρόνο και τα μέσα που απαιτούνται για να διαχειρίζονται σύνθετες αιτήσεις ενωσιακής χρηματοδότησης. Για την επίλυση αυτού του προβλήματος, η Κυβέρνηση του Ομόσπονδου Κρατιδίου της Καρινθίας δημιούργησε τον συνεργατικό σχηματισμό SILICON ALPS — ένα επιτυχημένο περιφερειακό οικοσύστημα καινοτομίας που συγκεντρώνει περισσότερες από 140 εταιρείες στον τομέα των ηλεκτρονικών ειδών και τις υποστηρίζει με δομημένους λογιστικούς ελέγχους, κλιμακωτή χρηματοδότηση και άμεση παροχή συμβουλών.

Τριάντα
εκατομμύρια
Ευρωπαίων
εξαρτώνται από
θέσεις εργασίας
στον κλάδο της
μεταποίησης

Καμία ασφάλεια χωρίς ανθεκτικότητα

Η κλιματική αλλαγή απειλεί την ασφάλεια της Ευρώπης, την υγεία των πολιτών, την περιφερειακή συνοχή, την ανταγωνιστικότητα, τις υποδομές και τα δημόσια οικονομικά. Σε περίπτωση αύξησης της θερμοκρασίας κατά 3 °C, περίπου 100 000 άνθρωποι προβλέπεται ότι θα πεθαίνουν κάθε χρόνο εξαιτίας των κυμάτων καύσωνα. Η ξηρασία εκτιμάται ότι κοστίζει 9 δισ. ευρώ ετησίως, ενώ οι παράκτιες πλημμύρες θα μπορούσαν να προκαλέσουν ζημιές άνω των 1 τρισ. ευρώ έως το 2100. Οι δασικές πυρκαγιές έχουν αυξηθεί κατά 57 % τα τελευταία τέσσερα έτη.

Οι περιφέρειες της ΕΕ είναι ασύμμετρα ευάλωτες και πλήττονται άνισα. Χρειάζονται ισχυρότερη χρηματοδότηση αλληλεγγύης από την ΕΕ για την ενίσχυση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της ετοιμότητας και της ανθεκτικότητας. Η αποτελεσματική δράση απαιτεί επίσης πολυεπίπεδη διαχείριση και βοήθεια όσον αφορά την τεχνική ικανότητα.

Γράφημα 2 — Τοπική τρωτότητα στην ΕΕ το 2025, δείκτης τρωτότητας Σε επίπεδο NUTS 2 (ταξινόμηση 2024)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών

Τοπικό παράδειγμα

Γελένια Γκούρα, Πολωνία, και
Περιφέρεια Λιμπερέτς, Τσεχία

Οι πλημμύρες του 2024 έπληξαν σοβαρά τα σύνορα Πολωνίας και Τσεχίας. Έκτοτε, η χρηματοδότηση του INTERREG επέτρεψε σε 1 150 πυροσβέστες και ιατρικό προσωπικό να εκπαιδεύονται μαζί, να ανταλλάσσουν πρακτικές και να βελτιώνουν τη διασυνοριακή συνεργασία και το ποσοστό ανταπόκρισης.

Κάθε **δισεκατομμύριο**

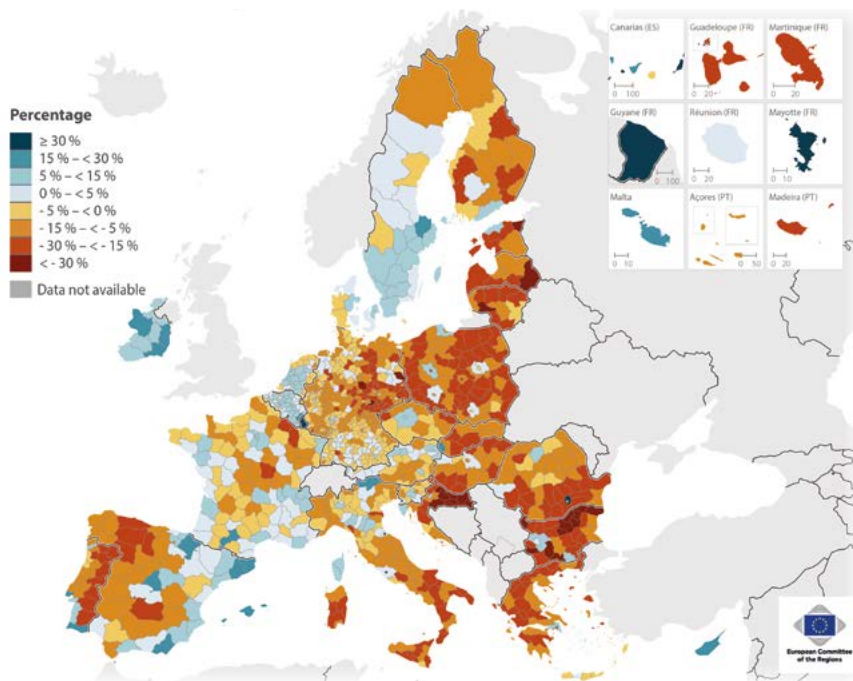
ευρώ που δαπανάται για την ανθεκτικότητα των υδάτων θα μπορούσε να δημιουργήσει 16 000 θέσεις εργασίας στην ΕΕ και να αποφέρει

2.35 ευρώ για κάθε ευρώ που επενδύεται

“Το δικαίωμα παραμονής” υπο πίεση

Η δημογραφική αλλαγή επιδεινώνει τις τοπικές ανισότητες σε ολόκληρη την ΕΕ· σχεδόν τα τρία τέταρτα των περιφερειών —ιδίως οι αγροτικές περιοχές— αναμένεται να χάσουν πληθυσμό έως το 2050. Η απώλεια πληθυσμού οδηγεί σε μείωση της προσφοράς εργασίας και των φορολογικών εσόδων, ενώ η απώλεια βασικών υπηρεσιών οδηγεί σε περαιτέρω μετανάστευση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού αποτελούν οι λεγόμενες «ιατρικές έρημοι», οι οποίες χαρακτηρίζονται από περιορισμένη πρόσβαση των κατοίκων τους σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη λόγω ελλείψεων προσωπικού και συγκέντρωσης των ιατρών σε μητροπολιτικές περιοχές και σε εκείνες που προσφέρουν υψηλότερους μισθούς. Ταυτόχρονα, οι περιφέρειες στις οποίες σημειώνεται αύξηση του πληθυσμού και οι περισσότερες αστικές περιοχές υφίστανται αυξανόμενες πιέσεις όσον αφορά τη στέγαση και τις υποδομές.

Η διασφάλιση του «δικαιώματος παραμονής» απαιτεί σημαντικές επενδύσεις σε τοπικές θέσεις εργασίας, στέγαση, πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συνδεσιμότητα και ποιότητα ζωής παντού. Η πολιτική συνοχής πρέπει να παραμείνει ισχυρή ώστε να προάγονται ολοκληρωμένες στρατηγικές για την αναζωογόνηση κάθε τόπου.

Γράφημα 3 — Προβλεπόμενη σχετική πληθυσμιακή μεταβολή την περίοδο 2025-2050 Σε επίπεδο NUTS 3 (ταξινόμηση 2024)
Πηγή: Δεδομένα από την Eurostat (κωδικοί συνόλων δεδομένων proj_25rp5 και proj_25nr)

Τοπική ιστορία

Αυτόνομη Περιφέρεια Μαδρίτης, Ισπανία

Ο πληθυσμός της Μαδρίτης συγκεντρώνεται όλο και περισσότερο στην πρωτεύουσα και τη μητροπολιτική περιοχή, με αποτέλεσμα την όξυνση των ανισοτήτων μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Μέσω του προγράμματος «Pueblos con Vida», η περιφέρεια επένδυσε 155 εκατ. ευρώ στη στέγαση, στην απασχόληση και σε βασικές υπηρεσίες. Τα 15 στοχευμένα μέτρα που περιλαμβάνει βοήθησαν δήμους με λιγότερους από 5 000 κατοίκους να επιτύχουν αύξηση του πληθυσμού τους κατά 14 %, κάτι που καταδεικνύει την επίδραση των τοποκεντρικών πολιτικών

135
εκατομμύρια
Ευρωπαίων
ζουν σε περιοχές
εγκλωβισμένες
σε κατάσταση
στασιμότητας ή
παρακμής, ιδίως
σε αγροτικές και
περιφερειακές
περιοχές

